

แนวทางการพัฒนากฎหมายส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชน

เบญจวรรณ ธรรมรัตน์

ภาควิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Corresponding author E-mail: benjawantha@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมา กฎหมาย และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกีฬาฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ 2) ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชนในประเทศไทย และเสนอแนะแนวทางการพัฒนากฎหมายส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า ราชอาณาจักรสเปน ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น ต่างก็มีกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของเยาวชน เช่น สิทธิด้านสัญญา แรงงาน และการศึกษา อันเป็นกฎหมายฝ่ายนิติบัญญัติที่มีสภาพบังคับเข้มงวด ด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาฟุตบอล จะใช้กฎระเบียบ กติกาขององค์กรกีฬาระหว่างประเทศและสมาคมฟุตบอล อันเป็นมาตรฐานแบบยึดหยุ่นผ่อนปรน ซึ่งมีการวางมาตรฐานด้านต่าง ๆ ไว้อย่างเป็นระบบและเป็นเอกภาพ ทำให้มีปรัชญาในการพัฒนาฟุตบอลเยาวชนไปในแนวทางเดียวกันในทุกระดับ ในขณะที่ประเทศไทยยังขาดความเป็นเอกภาพทั้งในแง่องค์กรและการบริหารจัดการ ปัญหาด้านสัญญาจ้าง การคุ้มครองนักฟุตบอลเยาวชน การฝึกสอนและการจัดการแข่งขัน การขาดมาตรการรองรับนักฟุตบอลที่ไม่ประสบความสำเร็จ แม้ในแผนแม่บทพัฒนาฟุตบอลแห่งชาติ ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) จะกำหนดแผนการสร้างคุณลักษณะเฉพาะของนักฟุตบอลเยาวชนไทยเอาไว้ ทั้งได้รับการรับรองคุณภาพจากสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย (Asian Football Confederation : AFC) แต่แผนแม่บทนี้ไม่มีสภาพบังคับทางกฎหมายให้ผู้เกี่ยวข้องต้องนำไปปฏิบัติ จึงไม่เกิดประสิทธิผลในวงกว้างได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

แนวทางในการพัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทย จึงควรกำหนดให้มีองค์กรหลักในการทำหน้าที่พัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชนเพียงหน่วยงานเดียว พัฒนานโยบาย และแผนงานให้เป็นมาตรการทางกฎหมายคุ้มครองสิทธินักฟุตบอลเยาวชน และแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ.2556 ให้ครอบคลุมถึงนักกีฬาฟุตบอลเยาวชน รวมไปถึงควรใช้มาตรการทางภาษีส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนและพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชน เพื่อให้กีฬาฟุตบอลเยาวชนของไทยเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: การพัฒนากฎหมาย การส่งเสริม กีฬาฟุตบอลเยาวชน

รับบทความ: 15 กันยายน 2568

แก้ไขเสร็จ: 10 ธันวาคม 2568

ตอบรับบทความ: 24 ธันวาคม 2568

Guideline for the Development of Laws to Promote Youth Football

Benjawan Thammarat

Department of Law, Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University

Corresponding author E-mail: benjawantha@g.swu.ac.th

Abstract

This research article aims to 1) study the historical background, laws, and policies related to youth football in Thailand, in comparison with those of foreign countries, and 2) study and analyze the legal problems and obstacles affecting the development of youth football in Thailand and propose approaches to improving Thai youth football promotion laws in a Thai context. The research adopts a qualitative methodology

The study finds that Spain, England, and Japan implement hard law measures to ensure the rights of players related to contracts, labor, and education. In terms of football management and development, they employ soft law through regulations set by international sports organizations and football associations. These regulations establish standardized and unified systems that support a consistent philosophy in youth football development across all levels.

In contrast, Thailand lacks organizational and managerial unity, faces a lack of organizational unity and insufficient legal protection for youth rights, and faces issues such as employment contracts, inadequate legal protection for youth players, poor coaching standards, disorganized competitions, and the absence of measures for unsuccessful professional transitions. Although the 20-Year National Football Development Master Plan (2017–2036), which follows the "Thailand Ways" concept, has been recognized by the Asian Football Confederation (AFC), it lacks legal enforceability, leading to ineffective implementation on a broader scale.

Therefore, to effectively promote youth football in Thailand, a single core agency should be established to oversee youth football development. Legal measures should be enacted to develop policies and protect youth footballers' rights. Amendments should be made to the Professional Sports Promotion Act B.E. 2556 to include youth football players. Additionally, tax incentives should be introduced to encourage private sector participation in supporting and developing youth football, ensuring sustainable and efficient growth in this area.

Keywords: Legal Development, Promotion, Youth Football

Received: 15 September 2025

Revised: 10 December 2025

Accepted: 24 December 2025

บทนำ

ฟุตบอลเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมอย่างสูง ทำให้เยาวชนใฝ่ฝันอยากเป็นนักฟุตบอลอาชีพ มีสถาบันฝึกสอนฟุตบอลเกิดขึ้นขึ้นเป็นจำนวนมาก ประเทศไทยมี Academy ที่ขึ้นทะเบียนไว้กับสมาคมฟุตบอลฯ กว่า 780 แห่ง (FA Thailand, 2025) และโรงเรียนกีฬา 33 แห่ง กีฬาฟุตบอลเยาวชนอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรการกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) กรมพลศึกษา สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย (FA Thailand) สมาพันธ์ฟุตบอลเอเชีย (Asian Football Confederation: AFC) และสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (FIFA) โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีทั้งกฎหมายฝ่ายนิติบัญญัติที่มีสภาพบังคับเข้มงวด (Hard Law) และกฎระเบียบ กติกา อันเป็นกฎหมายแบบยืดหยุ่นผ่อนปรน (Soft Law) ซึ่งมีผลบังคับใช้เฉพาะในกีฬาฟุตบอล ทั้งนี้ กีฬาฟุตบอลเยาวชนจะมีการจัดการแข่งขันอยู่เสมอทั้งโดยภาครัฐและภาคเอกชน อาทิ รายการฟุตบอลนักเรียนกรมพลศึกษา แชมเปียน 7 สี Thai Youth League และมีการดำเนินโครงการเพื่อส่งเสริม อาทิ โครงการ Grow Together, Talent Identification และ Academy Visit จนสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ได้รับรองมาตรฐาน Elite Youth Scheme ในระดับ 3 ดาว จากสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย (AFC) (AFC, 2025) แต่กีฬาฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทยในภาพรวมยังไม่มีผลงานที่โดดเด่นมากนัก และประสบปัญหาอยู่หลายด้าน ทั้งด้านบริหารจัดการ การพัฒนานักกีฬา อันสืบเนื่องมาจากการขาดหน่วยงานกำกับดูแลรับผิดชอบหลักและขาดกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน การอาศัยเพียงแนวปฏิบัติ นโยบาย หรือแผนแม่บทที่ไม่มีสภาพบังคับเป็นกฎหมายยังไม่เพียงพอ นอกจากนี้ การพัฒนานักกีฬาฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทยยังประสบปัญหาอีกหลายด้าน อาทิ ปัญหาการคุ้มครองนักฟุตบอลเยาวชน ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาจ้าง การขาดมาตรการรองรับนักฟุตบอลเยาวชนซึ่งไม่ประสบความสำเร็จในเส้นทางฟุตบอล การขาดองค์กรหลักที่ทำหน้าที่กำกับดูแลและรับผิดชอบเรื่องฟุตบอลเยาวชน ยังส่งผลให้การพัฒนานักฟุตบอลเยาวชนขาดความต่อเนื่อง การจัดการแข่งขันทับซ้อนกัน ขาดมาตรฐานที่ชัดเจน แนวทางการเรียนการสอนฟุตบอลระดับเยาวชนที่ไม่เป็นไปในแนวทางหรือปรัชญาเดียวกัน ขาดคุณภาพ และไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเป็นระบบ ดังนั้น จึงสมควรศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคเพื่อหาแนวทางการพัฒนา กฎหมายส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชน ให้เกิดความสมดุลระหว่างการคุ้มครองสิทธิและการพัฒนาทักษะฟุตบอลของเยาวชนไทยให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา กฎหมาย และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกีฬาฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชนในประเทศไทย และเสนอแนะแนวทางการพัฒนากฎหมายส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

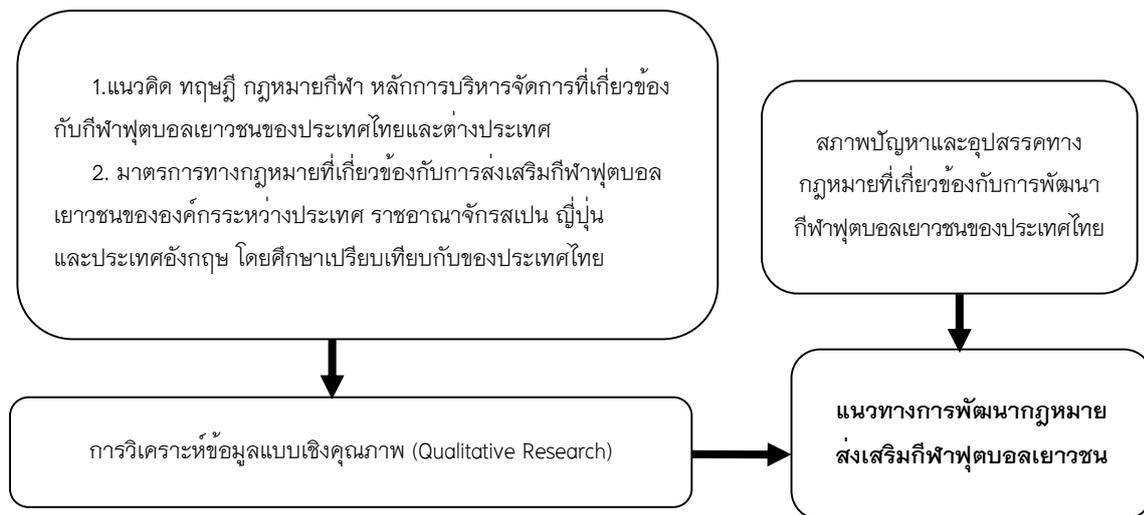
ขอบเขตของการวิจัย

ทำการศึกษาความเป็นมา มาตรการทางกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ รวมถึงแผนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชนของไทย เปรียบเทียบกับต่างประเทศที่มีพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชนที่มีประสิทธิผลเป็นรูปธรรม 3 ประเทศ คือ ราชอาณาจักรสเปน ประเทศญี่ปุ่น และประเทศอังกฤษ วิเคราะห์สภาพปัญหาทางกฎหมายและเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้มีส่วนได้ (Stakeholder) ในการพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม ประกอบด้วย ภาครัฐ ได้แก่ การกีฬาแห่งประเทศไทย สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ กรมพลศึกษา จำนวน 5 คน องค์กรเอกชน จำนวน 6 คน ผู้ฝึกสอนฟุตบอลเยาวชน จำนวน 8 คน ผู้ปกครองและนักกีฬาฟุตบอลเยาวชน จำนวน 15 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านกีฬาฟุตบอลเยาวชน 4 คน รวมทั้งหมด จำนวน 38 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เทคนิคผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) ในกีฬาฟุตบอลเยาวชน

เครื่องมือการวิจัย

การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยใช้ข้อคำถามลักษณะกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งมีลักษณะแบบปลายเปิด และข้อคำถามยึดโยงกับประเด็นศึกษา โดยสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว และหรือผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามความเหมาะสม

การรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนของการศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งของไทยและต่างประเทศนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากบทบัญญัติกฎหมาย งานวิจัย บทความ วิชานิพนธ์ เพื่อกำหนดประเด็นสำคัญ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงความคล้ายคลึงและความแตกต่าง เพื่อให้เป็นข้อมูลสำหรับวิเคราะห์ปัญหา และนำมากำหนดประเด็นคำถาม เพื่อนำไปเก็บข้อมูลภาคสนาม ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-Informants) โดยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) นอกจากนี้ยังใช้กระบวนการอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปาก (Snowball Sampling Technique) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญคือ ผู้มีองค์ความรู้หรือเป็นผู้มีประสบการณ์ในกีฬาฟุตบอลเยาวชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกแยกแยะออกจากกัน (Utilizing) จัดกลุ่มข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ (Categorizing) จากนั้นหาความหมาย เชื่อมโยงและความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้ศึกษาทั้งหมดเข้าด้วยกันเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ที่ศึกษา และสรุปข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ให้เป็นระบบและเชื่อมโยงในเชิงเหตุผลระหว่างข้อค้นพบ และทำการวินิจฉัยหาข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทาง การพัฒนา กฎหมายส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชนในประเทศไทย

ผลการวิจัย

ความเป็นมาของกีฬาฟุตบอลเยาวชน

กีฬาฟุตบอลถือเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในโลก จากข้อมูลสำรวจมีประชากรทั่วโลกให้ความสนใจถึง 3.5 พันล้านคน (Worldatlas, 2024) กีฬาฟุตบอลเป็น “วัฒนธรรม” สำคัญในท้องถิ่นที่มีการพัฒนาจนกลายเป็นอาชีพ และมีมูลค่าทางธุรกิจจำนวนมหาศาล ในช่วงคริสต์ศตวรรษ

ที่ 18 นิยมเล่นกันในกลุ่มผู้ใช้แรงงานและนักเรียนในโรงเรียนแห่งดินแดนบริเตน มีกติกาและห้ามมิให้เล่นกันด้วยความรุนแรง ในปี ค.ศ. 1857 (พ.ศ. 2400) มีการจัดตั้งสโมสรฟุตบอลที่เก่าแก่ที่สุดในโลก คือ “Sheffield Football Club” (Sheffield F.C., 2025) ต่อมาในปี ค.ศ. 1863 (พ.ศ. 2406) โรงเรียนที่มีชื่อเสียงของประเทศอังกฤษ 6 โรงเรียน อาทิ Eton Harrow Marlborough ได้ประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดกติกาฟุตบอลในรูปแบบใหม่นำมาสู่การจัดตั้งสมาคมฟุตบอลแห่งแรกของโลก คือ “สมาคมฟุตบอลอังกฤษ (The Football Association: FA)” และเรียกกติกาที่นำมาใช้นี้ว่า “Association Rules” นิยมเรียกโดยย่อว่า “Assoccer” และกลายเป็น “Soccer” ชื่อเรียกกีฬาฟุตบอลอีกชื่อหนึ่ง เกิดการแข่งขันในรูปแบบลีก (League) อันเป็นต้นกำเนิดของกีฬาฟุตบอลสมัยใหม่อย่างเต็มรูปแบบและเผยแพร่ไปทั่วโลก จากจุดเริ่มต้นของฟุตบอลที่เล่นกันในหมู่นักเรียนจึงถือได้ว่ากีฬาฟุตบอลมีต้นกำเนิดมาจากกลุ่มเยาวชน ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานสำคัญในกีฬาฟุตบอลที่จะพัฒนาขึ้นไปสู่ความเป็นเลิศและความเป็นอาชีพในที่สุด

ผลการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกีฬาฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทยและต่างประเทศ

ราชอาณาจักรสเปน รัฐธรรมนูญของราชอาณาจักรสเปน ค.ศ.1978 (พ.ศ.2521) กำหนดให้การบริการด้านกีฬาเป็นบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานชนิดหนึ่ง มีประมวลกฎหมายกีฬา (Ley del Deporte) บังคับใช้เป็นการเฉพาะ สโมสรกีฬาถูกกำหนดไว้เป็น 3 ประเภท (Berrly, 2022) คือ ทีมกีฬาสมัครเล่น ทีมกีฬาสมัคร และทีมกีฬาอาชีพ ที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลที่กระจายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ได้ (Boletín Oficial del Estado, 2024) กำหนดสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และสิ่งที่จะได้รับการคุ้มครองสำหรับนักกีฬาเยาวชน ซึ่งอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยไม่คำนึงถึงสถานะ วุฒิภาวะ หรือวิชาชีพ รวมถึงการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพ (The Pre-Profesional Category)

ราชสหพันธ์ฟุตบอลสเปน (Real Federación Española de Fútbol: RFEF) เป็นองค์กรหลักในการดำเนินงาน โดยอาศัยกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น รัฐธรรมนูญ กฎหมายแรงงาน และกฎหมายกีฬา รวมถึงกฎหมายลำดับรอง อาทิ พระราชกฤษฎีการวมข้อกำหนดสำหรับผู้ใช้แรงงาน (Real Decreto Legislativo 2/2015) ที่กำหนดลักษณะการทำงานของผู้เล่น พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรและการศึกษาภาคบังคับในระดับมัธยมศึกษา (Real Decreto 217/2022) อันเป็นกฎหมายฝ่ายนิติบัญญัติ (Hard Law) ผสมผสานกับกฎระเบียบ กติกา อันเป็นกฎหมายแบบยืดหยุ่นผ่อนปรน (Soft Law) เช่น กฎระเบียบของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (Federación Internacional de Fútbol Asociación: FIFA) สหภาพสมาคมฟุตบอลยุโรป (Union of European Football Associations: UEFA) และกฎระเบียบของ RFEF ด้านการพัฒนานักฟุตบอลเยาวชน นอกจาก Academy ทั่วไปแล้ว สโมสรฟุตบอลอาชีพทุกสโมสรจะมีสถาบันฝึกสอนฟุตบอลระดับสูงเป็นของตนเอง เพื่อเตรียมความพร้อมไว้ทดแทน

ผู้เล่นในทีมชุดใหญ่ โดยจะมีการฝึกซ้อมและเข้าร่วมแข่งขันฟุตบอลลีกระดับภูมิภาคด้วยการแบ่งเป็นรุ่น นักฟุตบอลเยาวชน 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่ม Benjamín 2) กลุ่ม Alevín 3) กลุ่ม Infantil 4) กลุ่ม Cadete และ 5) กลุ่ม Juvenil (ERTHEO, 2024) ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีปรัชญาในการเรียนการสอนและการฝึกฝนที่เหมาะสมกับช่วงวัย

ประเทศญี่ปุ่น การกีฬาทางด้านการกีฬาไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐ (Ishii & Morino, 2011) การบริหารจัดการเกี่ยวกับกีฬาโดยเฉพาะกีฬาอาชีพจึงเป็นระบบ Self-Help โดยสมาคมกีฬาแต่ละประเภท (Sports Governing Body: SGB) กีฬาฟุตบอลอยู่ภายใต้สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย (JFA) และองค์กรกีฬาระหว่างประเทศ เช่น FIFA และ AFC กรณีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของพลเมืองพื้นฐาน (Civil Rights) จึงจะมีการนำเอากฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา หรือกฎหมายแรงงาน มาบังคับใช้ การพัฒนาฟุตบอลมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว จากระดับรากหญ้ากระจายไปทั่วประเทศ มี JFA เป็นหน่วยงานหลักและประสานความร่วมมือ กับภาครัฐ ภาคธุรกิจ และสถาบันการศึกษา ในท้องถิ่นตั้งแต่ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับเทศบาล ผ่านศูนย์ฝึกอบรมฟุตบอลแห่งชาติ สถาบันฝึกสอนฟุตบอลของสโมสร และทีมของสถาบันการศึกษา (Coaching Point, 2025) โดย JFA จะมีการจัดกิจกรรมเสริม และการแข่งขันคุณภาพสูง เช่น การแข่งขันฟุตบอลลีกเยาวชนระดับประเทศ (Prince Takamado Trophy JFA U-18 Football Premier League) หรือ การแข่งขันฟุตบอลระหว่างโรงเรียนมัธยม (Inter High School Sports Festival) ที่มีผู้เข้าชมหลักหลายหมื่นคน ในขณะที่การแข่งขันในฟุตบอลระดับมหาวิทยาลัยก็พัฒนาจนกลายเป็นระบบนิเวศภายใน ที่ทำให้นักฟุตบอลมีโอกาสในการเติบโต และเข้าถึงศักยภาพสูงสุดของตนเองได้ (FIFA, 2023) มีระบบให้รางวัลแก่สโมสรอาชีพที่ให้โอกาสนักฟุตบอลเยาวชนได้ร่วมลงแข่งขัน (J. League, 2023)

ประเทศอังกฤษ การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของนักฟุตบอลเยาวชนจะนำกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ ทั้งกฎหมายจารีตประเพณี คำพิพากษา หรือบทบัญญัติลายลักษณ์อักษร (Statute) มาบังคับใช้ อาทิ การบรรลุนิติภาวะ การทำนิติกรรม การจัดการเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการคุ้มครองแรงงานเด็ก เช่น The Companies Act 2006 (พ.ศ. 2549) ในกรณีที่องค์กรกีฬาจะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล หรือ The Family Law Reform Act 1969 (พ.ศ. 2512) ที่กำหนดเรื่องความสามารถของบุคคลในการทำสัญญาจ้างแรงงานประเภทต่าง ๆ ได้ โดยเสรีเมื่อบรรลุนิติภาวะ (18 ปี) หรือเกณฑ์อายุเด็กสามารถทำงานได้ทั้งงานประจำ (16 ปี) และงานไม่ประจำ (13 ปี) (GOV.UK, 2024) มีสมาคมฟุตบอล (FA) ลีกฟุตบอลอังกฤษ (EFL) พรีเมียร์ลีกอังกฤษ (EPL) และสมาคมนักฟุตบอลอาชีพ (PFA) เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแล มีการจัดทำแผน The Elite Player Performance Plan (EPPP) และ Youth Development Rules ที่มีผลมาจากกฎ Homegrown ของ UEFA (UEFA, 2014) เพื่อพัฒนาและเพิ่มจำนวนนักฟุตบอลเยาวชนท้องถิ่น มุ่งให้มีทักษะทางฟุตบอล

ความรู้ทางการศึกษาที่ดี และความเป็นมนุษย์ที่ดี นอกจากนี้ FA มีนโยบายควบคุมพฤติกรรมผู้ปกครองผ่านโครงการ The FA's Respect หลังจากประสบปัญหาด้านพฤติกรรมในเชิงลบและการใช้ความรุนแรง เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมให้เยาวชนมีประสบการณ์ที่ดีในการเล่นฟุตบอล ซึ่งข้อมูลจากงานวิจัยของ FA พบว่าเยาวชนจะมีความสามารถในการเล่นฟุตบอลที่มีพัฒนาการที่ดีขึ้นด้วยการได้รับกำลังใจในเชิงบวก

ประเทศไทย มีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 กำหนดให้เด็กจะต้องเข้าศึกษาในระบบภาคบังคับในช่วงอายุ 7 ปี จนถึง 16 ปี พระราชบัญญัตินโยบายการกีฬาแห่งชาติ พ.ศ. 2561 พระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 หมวดที่ 4 การใช้แรงงานเด็ก และประกาศคณะกรรมการกีฬาอาชีพ เรื่องมาตรฐานการจ้างและมาตรการในการคุ้มครอง พ.ศ. 2560 กำหนดให้สัญญาจ้างนักกีฬาอาชีพจะต้องมีมาตรฐานการจ้างหรือมาตรการในการคุ้มครองไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานหรือระเบียบที่คณะกรรมการกีฬาอาชีพกำหนด ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยบุคคล นิติกรรม และสัญญา รวมไปถึงแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2566-2570) แผนแม่บทพัฒนาฟุตบอลแห่งชาติ ซึ่งมีกำหนดเป้าหมายการพัฒนาไว้เป็นแนวทางให้สถาบันฝึกสอนฟุตบอล รวมถึงองค์กรที่จะจัดการแข่งขันฟุตบอลเยาวชนนำไปถือปฏิบัติ ระเบียบกรมพลศึกษาว่าด้วยการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน แนวทางของสมาพันธ์ฟุตบอลเอเชีย (The Asian Football Confederation: AFC) (AFC, 2024) ระเบียบสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ว่าด้วยตัวแทนของนักกีฬาฟุตบอล ผู้ฝึกสอนกีฬาฟุตบอล สโมสรฟุตบอล ฟุตบอลลีก และสมาคมกีฬาฟุตบอล พ.ศ. 2566 (ข้อ 8) อันเป็นกฎระเบียบที่ใช้เฉพาะในกีฬาฟุตบอล

ผลการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหากฎหมายของการพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

1) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสัญญาจ้างและการคุ้มครองนักฟุตบอลเยาวชน

จากการที่ประเทศไทยไม่ได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการฟุตบอลเยาวชนไว้โดยเฉพาะ การคุ้มครองเยาวชนทั้งทางด้านสิทธิขั้นพื้นฐานและสิทธิในนิติกรรมสัญญากับสโมสร หรือสถาบันฝึกสอนฟุตบอลจึงต้องอาศัยกฎหมายเท่าที่มีมาใช้ ได้แก่ ประกาศคณะกรรมการกีฬาอาชีพ เรื่อง มาตรฐานการจ้างและมาตรการในการคุ้มครอง พ.ศ. 2560 ประกอบพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 44 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 และระเบียบสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

ว่าด้วยตัวแทนของนักกีฬาฟุตบอล ผู้ฝึกสอนกีฬาฟุตบอล สโมสรฟุตบอล ฟุตบอลลีก และสมาคมกีฬาฟุตบอล พ.ศ. 2566 ซึ่งข้อกำหนดในการพัฒนานักฟุตบอลเยาวชนด้านต่าง ๆ อาทิ การกำหนดเวลาสำหรับการเรียนและการฝึกซ้อม มาตรการสร้างอาชีพสำหรับเยาวชนที่ไม่สามารถประกอบอาชีพเป็นนักฟุตบอลได้ รวมถึงรายละเอียดในสัญญาจ้าง เกี่ยวกับสภาพการจ้าง และค่าจ้าง ยังไม่มีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ส่งผลให้สโมสรผู้ว่าจ้างซึ่งมีอำนาจต่อรองเหนือกว่าเป็นฝ่ายที่ได้เปรียบในการทำสัญญา รวมไปถึงการถูกหลอกลวงโดยตัวแทน (Agent) ที่มุ่งแสวงหาประโยชน์จากเยาวชนและผู้ปกครอง กระทั่งต่อการพัฒนาความสามารถ และความไม่มั่นคงในเส้นทางของนักฟุตบอลเยาวชน

เมื่อเปรียบเทียบกับราชอาณาจักรสเปน ประเทศญี่ปุ่น และประเทศอังกฤษ ที่แม้โครงสร้างเกี่ยวกับกฎหมายกีฬาจะแตกต่างกัน แต่มีหลักการสำคัญที่เหมือนกัน คือ จะมีการกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิตามสัญญาจ้างนักฟุตบอลเยาวชนที่ชัดเจน เพียงแต่อาจจะปรากฏอยู่ในรูปแบบของกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ หรือกฎระเบียบหรือกติกาเฉพาะในกีฬาฟุตบอลแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละประเทศ เช่น ใน J. League Rule ของประเทศญี่ปุ่นกำหนดว่าผู้ซึ่งจะเป็นนักฟุตบอลอาชีพต้องมีอายุ 16 ปี ขึ้นไป และหากอายุยังไม่ครบ 18 ปี บริบูรณ์ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมในการทำสัญญา (ทำสัญญาได้ไม่เกิน 3 ปี) หรือประเทศอังกฤษที่มีกำหนดว่านักฟุตบอลเยาวชน (Academy Player) หมายถึง นักฟุตบอลที่มีอายุระหว่าง 9-21 ปี ที่อยู่ในความดูแลของ Academy ในสโมสรฟุตบอล เพื่อให้เป็นไปตามกฎการพัฒนาเยาวชนระดับอาชีพ (Youth Development Rules) นักฟุตบอลเยาวชนที่มีอายุไม่เกิน 17 ปี สามารถทำสัญญารับทุนจากสโมสร (Scholarship Agreement) ได้ และกรณีนักฟุตบอลที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป หรือมีอายุ 17 ปี ที่ไม่ได้ทำการศึกษาเต็มเวลาที่สโมสรเห็นว่ามีพัฒนาการอย่างเต็มที่แล้วจนไม่มีความจำเป็นที่จะต้องฝึกอยู่ใน Academy ต่อไป สามารถลงทะเบียนเป็นผู้เล่นอาชีพให้กับสโมสร (Playing Contract) ได้ (The Football Association, 2025) ประกอบกับเมื่ออังกฤษนอกจากการเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป สโมสรในพรีเมียร์ลีกถูกกำหนดห้ามมิให้ทำสัญญากับผู้เล่นต่างชาติที่อายุต่ำกว่า 18 ปี และหากทำมาแล้วจะต้องฝึกใน Academy เป็นเวลา 3 ปีขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความสมบูรณ์ดีเป็นนักฟุตบอลตามกฎหมาย Homegrown อันเป็นการคุ้มครองนักฟุตบอลเยาวชนสัญชาติอังกฤษที่มากขึ้นกว่าเดิม ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีมาตรการชัดเจนเกี่ยวกับการคุ้มครองในสิทธิขั้นพื้นฐานของนักกีฬาฟุตบอลตามที่ควรจะเป็น รวมไปถึงการที่นักฟุตบอลเยาวชนและผู้ปกครองความรู้ความเข้าใจในสัญญา

2) ปัญหาการพัฒนาฟุตบอลเยาวชนที่ไม่ต่อเนื่อง

ปัญหานี้มีที่มาจากสาเหตุหลัก 2 ประการ คือ 1) การขาดโอกาสเข้าร่วมแข่งขันฟุตบอลระดับสูงอย่างเพียงพอ และ 2) ปัญหาค่านิยมที่ไม่ถูกต้องของนักฟุตบอลเยาวชน ครอบครัวและผู้ฝึกสอน กล่าวคือ ประเทศไทยยังไม่มีกฎ หรือระเบียบ ที่กำหนดให้ทีมสโมสรอาชีพต้องให้โอกาสนักฟุตบอลเยาวชนได้ลงเล่นในการแข่งขันฟุตบอลรายการระดับสูงร่วมกับทีมชุดใหญ่มากนัก หรือในรายการการแข่งขันฟุตบอลเยาวชนระดับสูง เช่น Thai Youth League ที่กลับมาจัดแข่งอีกครั้ง ในชื่อ “PEA U23 Youngster League 2024” ก็มีเพียงรุ่นอายุไม่เกิน 23 ปีรุ่นเดียว ทำให้นักฟุตบอลรุ่นอื่นขาดโอกาสเข้าร่วม สโมสรขนาดใหญ่บางแห่งที่ไม่เห็นด้วยก็ปฏิเสธการเข้าร่วม

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับราชอาณาจักรสเปน ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น แล้วพบว่า มีการกำหนดโครงสร้างของการพัฒนานักฟุตบอลเยาวชน โดยการสร้างระบบฝึกสอนฟุตบอลที่เข้มแข็ง และการให้ความสำคัญกับการแข่งขันฟุตบอลในระดับเยาวชนที่หลากหลาย เพื่อสร้างนักฟุตบอลเยาวชนที่มีคุณภาพ มีนโยบายจริงจัง เพื่อให้แต่ละสโมสรให้โอกาสนักฟุตบอลเยาวชนได้ลงแข่งขันระดับสูงกับทีมชุดใหญ่ได้ด้วยความสามารถของตัวเอง โดยจะเน้นไปที่การสร้างระบบและกระบวนการพัฒนาเป็นหลัก เช่น ระบบ Homegrown System ของ UEFA หรือแผน The Elite Player Performance Plan (EPPP) และ Youth Development Rules ของประเทศอังกฤษ ดำเนินการควบคุม กับการกำหนดโครงสร้างพัฒนาฟุตบอลเยาวชนอย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐานที่ชัดเจน นอกจากนี้ ในประเทศไทยยังมีปัญหาด้านค่านิยมที่ไม่ถูกต้องซึ่งพบว่ามีแนวโน้มการประสบความสำเร็จในเชิงการแข่งขันแบบรวดเร็ว และการมีชื่อเสียงแบบฉาบฉวย การชนะหรือได้ถ้วยรางวัลเป็นเป้าหมายสูงสุด ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อวิธีการพัฒนาที่ถูกต้อง มีคำกล่าวที่ว่า “บอลเด็กไทยสู้ได้ทั่วโลกแต่ระยะยาวหวังผลไม่ได้เลย” ในประเทศอังกฤษ มีโครงการ The FA’s Respect มุ่งเน้นการให้ความรู้กับผู้ปกครองของนักฟุตบอลเยาวชนเกี่ยวกับบทบาทที่เหมาะสม รวมถึงกำหนดกฎเกณฑ์ข้อบังคับ และบทลงโทษที่เหมาะสม เพื่อให้มั่นใจว่านักฟุตบอลเยาวชนจะได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวในทิศทางที่ถูกต้อง ในขณะที่ประเทศไทยไม่มีการกำหนดบทบาทหรือแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในเรื่องนี้เอาไว้ รวมถึงไม่มีกฎระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมพฤติกรรมของผู้ปกครองไว้เป็นกิจจะลักษณะ เยาวชนบางคนเล่นฟุตบอลเพราะผู้ปกครองบังคับ ต้องถูกแยกจากครอบครัวเพื่อไปกินนอนอยู่กับสโมสรหรือโรงเรียน ในขณะที่ยังไม่พร้อม เด็กต้องเผชิญกับภาวะความกดดัน การคิดถึงบ้าน การถูกรังแก ปัญหาเสพติด ปัญหาสุขอนามัยของที่พักและโภชนาการ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เยาวชนเลิกเล่นฟุตบอลไปในที่สุด โดยพบว่าช่วงอายุ 14-15 ปี เป็นช่วงที่นักฟุตบอลเยาวชนหายไปจากระบบมากที่สุด เพราะเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อทั้งด้านร่างกาย การใช้ชีวิต และการศึกษาต่อ

3) การขาดมาตรฐานในการฝึกสอนฟุตบอลเยาวชน

ประเทศไทยไม่มีการกำหนดหลักสูตรการฝึกสอนฟุตบอลที่เป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อพัฒนานักฟุตบอลเยาวชนที่มีคุณภาพตามแบบสากล หน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบด้านกีฬาฟุตบอลก็ยังไม่มีการทำงานร่วมกันอย่างมีเอกภาพ จากการศึกษาพบว่าแต่ละสโมสร หรือ Academy จะต่างคนต่างสอนตามแนวทางของตน จนนักฟุตบอลเยาวชนไทยส่วนใหญ่มักจะมีความสามารถเฉพาะตัว พื้นฐานทางฟุตบอล (Techniques) ที่ไม่ดี IQ ทางฟุตบอลต่ำ สรีระร่างกายไม่มีการพัฒนาไปตามวัย รวมถึงการขาดวุฒิภาวะ จนไม่สามารถสร้างเป็น DNA ของฟุตบอลไทยที่ชัดเจนได้ มีเพียงบางแห่งเท่านั้นที่ดำเนินการตามเกณฑ์ของ AFC และ Academy Licensing ในโครงการ Grow Together ได้อย่างครบถ้วน ด้วยศักยภาพทางด้านการเงินและบุคลากร

เมื่อเปรียบเทียบกับ ราชอาณาจักรสเปน ประเทศญี่ปุ่น และประเทศอังกฤษ จะพบว่า ทั้ง 3 ประเทศ ต่างก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ สร้างมาตรฐานระดับสูงในการพัฒนานักฟุตบอลเยาวชน และมีผลการดำเนินการที่ออกมาเป็นรูปธรรมชัดเจน อีกทั้ง 3 ประเทศ จะมีสมาคมฟุตบอลหรือองค์กรบริหารฟุตบอลอาชีพ ที่เป็นหน่วยงานหลักผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกับการจัดการเกี่ยวกับฟุตบอลเยาวชนทั้งหมดทุกภาคส่วนในประเทศ ด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ โครงการ หรือแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ทั้งที่มีลักษณะเป็นกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ หรือกฎระเบียบหรือกติกาเฉพาะในกีฬาฟุตบอล เพื่อให้หน่วยงานย่อยนำไปปฏิบัติตามได้ ดังนั้น การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาฟุตบอลเยาวชน โดยเฉพาะคุณภาพหลักสูตรการสอนฟุตบอล ที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจนและไปในทิศทางเดียวกัน ประเทศไทยยังมีการยึดติดกับระบบอุปถัมภ์ ที่พบว่ายังมีอิทธิพลอยู่มากในกีฬาฟุตบอลเยาวชนในทุกๆระดับ เช่น ในการคัดตัว “ระบบลูกรัก-ลูกชัง” ตัดโอกาสเยาวชนซึ่งมีคุณภาพออกจากระบบ แต่ได้เยาวชนที่ไม่ได้มีความสามารถเพียงพอที่จะพัฒนาขึ้นไปเป็นผู้เล่นในระดับสูงได้

4) ปัญหาการจัดการแข่งขันฟุตบอลระดับเยาวชน

ปัญหาการจัดการแข่งขันฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทย เป็นไปแบบต่างคนต่างทำ ขาดหน่วยงานหรือองค์กรหลักในการควบคุม กำกับดูแลอย่างเป็นระบบ ประกอบกับงบประมาณในการจัดการแข่งขันที่มีจำกัด ส่งผลต่อคุณภาพของการแข่งขัน เช่น การลงแข่งหลายแมตช์ในหนึ่งวัน การลงแข่งในสภาพอากาศที่ร้อนจัด สนามแข่งขันที่ไม่มีคุณภาพ กำหนดการแข่งขันทับซ้อนกัน ส่งผลกระทบต่อการวางแผนฝึกซ้อมและการเรียนการสอน แม้ว่าจะมีการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างกรมพลศึกษาและสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2565 เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว (ไทยโพสต์, 2565) แต่ข้อตกลงนี้ก็ได้มีสภาพบังคับเป็นกฎหมาย ในราชอาณาจักรสเปน ประเทศอังกฤษ และประเทศญี่ปุ่น มีการกำหนดตารางการแข่งขันที่ชัดเจนและสอดคล้องกับตารางเรียนล่วงหน้าเป็นรายปี มีระบบการจัดการแข่งขันที่คำนึงถึงสุขอนามัยของนักฟุตบอลเยาวชนเป็นหลัก เช่น สภาพอากาศต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพเด็ก สนามแข่งขันต้องมีคุณภาพ

ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ กรรมการผู้ตัดสินและคณะกรรมการจัดการแข่งขัน ต้องให้ความสำคัญระมัดระวัง การเล่นเกม การทะเลาะวิวาทของนักกีฬาและกองเชียร์ ฯลฯ

5) ปัญหาการขาดมาตรการรองรับนักฟุตบอลเยาวชนซึ่งไม่ประสบความสำเร็จ

จากการศึกษาพบว่า นักฟุตบอลเยาวชนที่สามารถพัฒนาจนกลายเป็นนักฟุตบอลอาชีพ ได้นั้นมีอัตราส่วนที่น้อยมาก จึงมีการวางเส้นทางในอาชีพฟุตบอลเอาไว้อย่างชัดเจน เช่น ประเทศญี่ปุ่น จะเริ่มต้นจากการเป็นนักฟุตบอลเยาวชนในสถาบันฝึกสอนฟุตบอลของสโมสรฟุตบอลอาชีพ หรือจากทีมฟุตบอลระดับโรงเรียนมัธยม และจากทีมฟุตบอลระดับมหาวิทยาลัย ด้วยวัฒนธรรม ของญี่ปุ่นจะไม่นิยมการคัดตัวผู้เล่นออกจากทีม ส่วนใหญ่จึงต้องอยู่กับทีมเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี ส่วนประเทศอังกฤษ มีโครงการ Elite Player Performance Plan (EPPP) ที่มุ่งพัฒนานักฟุตบอลเยาวชน ทั้งในมิติของนักฟุตบอล ของนักเรียน และความเป็นมนุษย์ หากโอกาสเป็นนักฟุตบอลอาชีพ ที่ตั้งใจไว้ลดน้อยลงไป สามารถเข้าร่วมโครงการอบรมต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ในการวางแผนชีวิตต่อไป เช่น กรณีที่ถูกปล่อยตัวเมื่ออายุน้อย ก็อาจจะยังมีช่องทางที่เล่นฟุตบอลต่อไปด้วยการหาสโมสรใหม่ที่ เหมาะสม หรือหากไม่ต้องการที่จะเล่นฟุตบอลต่อไป ก็สามารถประกอบอาชีพอื่นในธุรกิจ ฟุตบอลต่อไป หรือสโมสรเดิมอาจสนับสนุนให้ทำหน้าที่อื่น เช่น นักวิเคราะห์ หรือผู้ฝึกสอน นักฟุตบอลเยาวชน สำหรับประเทศไทยยังไม่ปรากฏนโยบายหรือมีการดำเนินการอย่างชัดเจนนัก กำลังหลักในการผลักดันนักฟุตบอลยังคงเป็นครอบครัวเท่านั้น ดังนั้น เมื่อนักฟุตบอลเยาวชนรายใด ซึ่งไม่สามารถที่จะเป็นนักฟุตบอลระดับอาชีพในระดับสูงได้ ครอบครัวจะต้องหาหนทางแก้ไข ปัญหาตนเอง เมื่อเกิดความไม่มั่นใจในเชิงอาชีพย่อมส่งผลกระทบต่อจิตใจของนักฟุตบอล เยาวชนและครอบครัว ทำให้ไม่มีนักฟุตบอลเยาวชนซึ่งมีคุณภาพสูงเพียงพอที่จะเข้าสู่ระบบ ฟุตบอลอาชีพได้อย่างมั่นคงในอนาคต

การอภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาและส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชนในประเทศไทยนั้น เนื่องจากนักฟุตบอล เยาวชนถือเป็นกลุ่มนักกีฬาซึ่งยังอยู่ในวัยที่จะต้องให้ความสำคัญระมัดระวังในการดูแลจัดการ เพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานต่าง ๆ มากกว่ากลุ่มนักกีฬาทั่วไป ดังจะเห็นได้ว่าประเทศส่วนใหญ่ ในปัจจุบันล้วนแต่อยู่ภายใต้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก ทั้งในลักษณะ ของกฎหมายระหว่างประเทศ คือ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติ ค.ศ. 1992 (พ.ศ. 2535) และกฎหมายภายในประเทศ เช่นในประเทศไทยซึ่งมีกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กอยู่หลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 หรือพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ซึ่งออกตามความในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กของสหประชาชาติ รวมถึง ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ที่เป็นกฎหมายพื้นฐาน ที่กำหนดหลักเกณฑ์คุ้มครองสิทธิในการทำนิติกรรมสัญญา

ของเยาวชน เป็นต้น ดังนั้น การบริหารจัดการฟุตบอลในระดับเยาวชนของประเทศต่าง ๆ ในปัจจุบัน จึงมักจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของเยาวชนและการพัฒนา ด้านการเล่นกีฬาฟุตบอล ซึ่งในแต่ละส่วนก็จะมีกรอบกฎหมายทั้งที่เป็นกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ และกฎระเบียบหรือกติกาที่ใช้เฉพาะในกีฬาฟุตบอล มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการในบริบท ที่แตกต่างกัน สิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กซึ่งแต่ละรัฐจะต้องให้ความคุ้มครองตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ขององค์การสหประชาชาติ กำหนดให้รัฐต้องให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กใน 4 ด้าน คือ สิทธิ ในการมีชีวิต สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิในการพัฒนา และสิทธิในการมีส่วนร่วม โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ และถือเอาประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นที่ตั้ง (Unicef, 2025) ดังนั้น การคุ้มครองนักฟุตบอลเยาวชนจึงจะต้องเริ่มต้นด้วยการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานเหล่านี้ ก่อนด้วยเช่นกัน เช่น การคุ้มครองเรื่องของการทำสัญญาของเยาวชนกับสโมสร หรือ Football Academy การคุ้มครองหลักสุจริตในการทำสัญญาของเยาวชน การคุ้มครองสิทธิในการใช้แรงงาน หรือการคุ้มครองสิทธิในการที่จะต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งสิทธิต่าง ๆ เหล่านี้เป็นหน้าที่โดยตรง ของรัฐที่จะต้องเข้ามาให้ความคุ้มครอง ซึ่งเครื่องมือที่เหมาะสมกับการกำหนดมาตรการคุ้มครอง ต่าง ๆ ก็คือ มาตรการทางกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายคุ้มครองแรงงาน กฎหมาย คุ้มครองสิทธิเด็ก ซึ่งพบทั้งในราชอาณาจักรสเปน ประเทศญี่ปุ่น และประเทศอังกฤษ โดยอาจจะมีการนำเอากฎระเบียบและกติกาที่ใช้ในกีฬาฟุตบอลมาใช้เสริมได้ เช่น ข้อบังคับของ FIFA เรื่อง Regulations on the Status and Transfer of Players ในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองการย้ายทีม การจัดการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการเตรียมตัวด้านการครองชีพให้กับเยาวชน หรือเรื่อง FIFA Code of Ethics ในส่วนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองและป้องกันมิให้มีการใช้ความรุนแรงกับเด็กในกีฬาฟุตบอล รวมถึงกฎข้อบังคับต่าง ๆ ที่ออกโดยองค์กรกีฬาฟุตบอลภายในแต่ละประเทศ (Sports Governing Body: SGB) เช่น ของสมาคมฟุตบอล หรือองค์กรที่เป็นผู้จัดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพ เป็นต้น ประเทศไทยในปัจจุบัน กำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนานักฟุตบอลระดับเยาวชน แม้จะมีฟุตบอลลีกอาชีพที่มีคุณภาพอยู่ในระดับต้น ๆ ของทวีปเอเชีย หรือการที่สมาคมกีฬา ฟุตบอลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความพยายามที่จะพัฒนานักฟุตบอลเยาวชน ด้วยการจัดทำ “แผนแม่บทพัฒนาฟุตบอลแห่งชาติ ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ.2560-2579)” เพื่อสร้างคุณลักษณะเฉพาะของนักฟุตบอลไทย (Thailand Ways) รวมถึงโครงการ “Grow Together” ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาฟุตบอลเยาวชนไทยแบบรอบด้าน ที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมที่สำคัญ หลายกิจกรรม อาทิ การจัดทำ “หลักสูตรการสอนฟุตบอลระดับชาติ (National Curriculum)” การจัดการแข่งขันฟุตบอลเยาวชน (Thai Youth League) ระบบการจับต่อนักฟุตบอลเยาวชน (Talent Identification) และโครงการจัดกลุ่ม Football Academy (Academy Licensing) จนกระทั่ง

ทางสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ได้รับรอง AFC Elite Youth Scheme ซึ่งเป็นการรับรองคุณภาพ ของระบบการพัฒนาฟุตบอลเยาวชนจากสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย ถึงในระดับ 3 ดาว (AFC, 2025) และเป็นระดับสูงสุดเป็นประเทศที่ 5 ในทวีปเอเชียก็ตาม แต่ผลที่ปรากฏกลับไม่ได้เป็นไปในทิศทางที่ดีนัก สะท้อนว่าแผนงานการสร้าง “Thailand Ways” ที่ดำเนินการมานั้น อาจไม่มีประสิทธิภาพ เพราะได้ดำเนินการตามเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างครบถ้วน แต่กลับไม่สามารถนำประสิทธิภาพที่มีนั้นไปดำเนินการให้เกิดเป็นประสิทธิผล จนเกิดเป็นปัญหาหลายประการ ทั้งปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับตามสัญญาจ้างและการคุ้มครองนักฟุตบอลเยาวชน ปัญหาการพัฒนานักฟุตบอลเยาวชนที่ไม่ต่อเนื่อง การขาดมาตรฐานในการฝึกสอนฟุตบอลเยาวชน ปัญหาการจัดการแข่งขันฟุตบอลระดับเยาวชน ปัญหาการขาดมาตรการรองรับนักฟุตบอลเยาวชนซึ่งไม่ประสบความสำเร็จ ในขณะที่ต่างประเทศปัญหาเหล่านี้ได้รับการกำหนดแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาย่างเป็นระบบ โดยมีปรัชญาและวิถีในการพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชนแบบเดียวกันทั่วประเทศ นโยบาย กฎหมาย และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่มีองค์กรกำกับดูแลเพียงองค์กรเดียวเป็นหลักทำให้มีความชัดเจนและเป็นเอกภาพ ถ่ายทอดลงไปสู่ระดับล่างอย่างทั่วไประอบคลุมไปทุกพื้นที่ โดยถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ทุกภาคส่วนต้องมีและปฏิบัติ ไม่ว่าในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ การยกระดับมาตรฐานการคุ้มครอง การเรียนการสอน การฝึกซ้อม และเส้นทางอาชีพในกีฬาฟุตบอลเยาวชนมีความชัดเจน มั่นคง และสอดคล้องกันทั้งระบบทั่วประเทศ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ทั้งจากข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนามสามารถนำเสนอแนวทางการพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชนของประเทศไทยได้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ควรกำหนดให้ “สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์” เป็นองค์กรรับผิดชอบหลักเกี่ยวกับการพัฒนาฟุตบอลเยาวชนแบบต้นน้ำถึงปลายน้ำ รวมไปถึงการจัดการแข่งขัน เพราะมีสถานะทางกฎหมายเป็นองค์กรกีฬาแห่งชาติ (Sports Governing Body: SGB) ที่เป็นตัวแทนของประเทศไทยในองค์กรฟุตบอลระหว่างประเทศ

2) ควรกำหนดแนวทางการพัฒนานักฟุตบอลเยาวชน ให้ครอบคลุม 3 ด้าน คือ ความสามารถทางด้านกีฬาฟุตบอล ความรู้พื้นฐานอื่นที่สำคัญ และความเป็นมนุษย์ โดยแก้ไขเพิ่มเติมใน “แผนแม่บทพัฒนาฟุตบอลแห่งชาติ ระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579)” ตามแนวทางของ “The Elite Player Performance Plan (EPPP)” ประเทศอังกฤษ

3) ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมกีฬาอาชีพ พ.ศ. 2556 บทนิยามคำว่านักกีฬาอาชีพ และสโมสรกีฬาอาชีพ ในมาตรา 4 และมาตรา 11 ดังนี้

มาตรา 4 “นักกีฬาอาชีพ” ให้มีความหมายรวมถึง นักกีฬาเยาวชนซึ่งฝึกกีฬาอยู่ในทีมกีฬาอาชีพ “สโมสรกีฬาอาชีพ” ให้มีความหมายรวมถึง สถาบันฝึกกีฬา เพื่อการอาชีพ (อาคาเดมี่)”

มาตรา 11 ในส่วนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกีฬาอาชีพให้สามารถออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ “การคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของนักกีฬาเยาวชนซึ่งฝึกกีฬาอยู่ในทีมอาชีพ หรือ สถาบันฝึกกีฬา”

4) ควรมีการจัดทำหลักสูตรการสอนฟุตบอลเป็น “หลักสูตรระดับชาติ (National Curriculum)” ที่พัฒนามาจากข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ สภาพแวดล้อม สังคม การเติบโต การอยู่อาศัย และอาหาร ในบริบทสังคมไทย ให้เป็นหลักสูตรที่มีแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ และกำหนดให้มีระบบ “Academy Licensing” เพื่อกำหนดมาตรฐานของสถาบันฝึกสอนฟุตบอล

5) ควรส่งเสริมให้ภาคเอกชนที่สนับสนุนการพัฒนากีฬาฟุตบอลเยาวชน โดยใช้ “มาตรการลดหย่อนทางภาษี” หรือ “มาตรการยกเว้นภาษีเงินได้” สำหรับสถาบันฝึกฟุตบอล (Football Academy) โดยแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร และกฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางการตรากฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ให้สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย กำกับดูแลฟุตบอลเยาวชน และการจัดทำหลักสูตรการสอนฟุตบอลเยาวชนระดับชาติ (National Curriculum)

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยแนวทางการพัฒนากฎหมายส่งเสริมกีฬาฟุตบอลเยาวชน ประจำปีงบประมาณ 2567

เอกสารอ้างอิง

ไทยโพสต์. (2565, 17 สิงหาคม). *กรมพลศึกษา จับมือ ส.ฟุตบอลฯ ร่วมวางแผนพัฒนาบอลไทย ระยะยาว*. <https://www.thaipost.net/sport-news/202605>

Coaching Point วิทยาศาสตร์การกีฬาฟุตบอล. (2568, 25 กุมภาพันธ์). *ระบบพัฒนานักฟุตบอลเยาวชนของทีมชาติญี่ปุ่น (Japan Way)*.

<https://www.facebook.com/100057348644118/posts/1108941564360788/?rclid>

AFC. (2025, February 21). *AFC Elite Youth Scheme Regulations 2024 Edition*.

[https://assets.the-afc.com/downloads/developing-the-game/AFC-Elite-Youth-Scheme-Regulations-2024-\(upd-21Feb2025\).pdf](https://assets.the-afc.com/downloads/developing-the-game/AFC-Elite-Youth-Scheme-Regulations-2024-(upd-21Feb2025).pdf)

AFC. (2024, July 17). *AFC'S GRASSROOTS SCOPE AND PHILOSOPHY*.

https://www.the-afc.com/en/about_afc/technical/grassroots.html

Berrly. (2022, December 29). *Qué es un club deportivo y qué tipos existen?*.

<https://www.berrly.com/es/2022/12/que-es-un-club-deportivo-y-que-tipos-hay>

Boletín Oficial del Estado. (2024, July 24). *Real Decreto 1251/1999, de 16 de julio, sobre sociedades*

anónimas deportivas. <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1999-15686>

ERTHEO. (2024, January 3). *Soccer Levels and Categories in Spain: Get to Know all the Different*

Levels, Classified by Age and Division. <https://www.erteo.com/blog/en/categories-football-spain-age-divisions>

FA Thailand. (2025, October 10). *Academy*. <https://fathailand.org/news-detail/OaVWT>

FIFA. (2023, October 20). *Japan's unique combination of football and education*.

<https://www.fifa.com/en/news/articles/japan-unique-combination-football-education>

GOV.UK. (2024). *Child employment*. <https://www.gov.uk/child-employment>

Ishii, N., & Morino, S. (2011). Sports Legislation in Japan. *US-China Law Review*, 8, 66.

J. League. (2023, December 25). *SEASON REVIEW 2023: Player Development*.

<https://aboutjleague.jp/seasonreview2023/en/football142>

Sheffield F. C. (2025). *History*. <https://www.sheffieldfc.com/the-worlds-first/history>

The Football Association. (2024). *The FA Handbook (2022–2024)*.

<https://www.thefa.com/football-rules-governance/lawsandrules/fa-handbook>

UEFA. (2014). *Protection of young players*. <https://www.uefa.com/news-media/news/0211-0f8a3419b9c1-b2ec19bac304-1000--protection-of-young-players/>

Unicef. (2025). *Convention on the Rights of the Child*. <https://www.unicef.org/child-rights-convention>

Worldatlas. (2025, February 20). *The Most Popular Sports in the World*.

<https://www.Worldatlas.com/articles/the-most-popular-sports-in-the-world.html>